

Datum van
inontvangstneming

:

19/02/2021

Zaak C-700/20

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

22 december 2020

Verwijzende rechter:

High Court of Justice Business and Property Courts of England and Wales (Verenigd Koninkrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 december 2020

Verzoekende partij:

London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited

Verwerende partij:

Koninkrijk Spanje

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad als gevolg van het zinken van een schip – Verzekering – Arbitrage – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging in het kader van nationale gerechtelijke procedures wanneer in een lidstaat een arbitraal vonnis is geweest dat zonder volledige inhoudelijke beoordeling van de zaak formeel is bekrachtigd door een gerechtelijke beslissing van die lidstaat, en vervolgens in een andere lidstaat een gerechtelijke beslissing is gegeven waarvan in de eerste lidstaat om tenuitvoerlegging wordt verzocht – Werkingssfeer van verordening nr. 44/2001 – Gezag van gewijsde als uitzondering van openbare orde.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 34, lid 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december

2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001 L 12, blz. 1).

Het verzoek is ingediend krachtens artikel 267 VWEU en/of artikel 86 van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 2019 C 384 I, blz. 1).

Prejudiciële vragen

- „1) Kan, gelet op de aard van de kwesties die de nationale rechter moet beoordelen om te beslissen of hij een arbitraal vonnis overneemt in een rechterlijke beslissing op grond van Section 66 van de Arbitration Act 1996, een op grond van deze bepaling gegeven beslissing een ‚beslissing’ van de aangezochte lidstaat vormen in de zin van artikel 34, lid 3, van verordening nr. 44/2001?
- 2) Wanneer een rechterlijke beslissing waarin een arbitraal vonnis is overgenomen, zoals een beslissing op grond van Section 66 van de Arbitration Act 1996, buiten de materiële werkingssfeer van verordening nr. 44/2001 valt, op grond van de in artikel 1, lid 2, onder d), van die verordening opgenomen uitzondering voor arbitrage, kan een dergelijke beslissing dan een ‚beslissing’ van de aangezochte lidstaat vormen in de zin van artikel 34, lid 3, van de verordening?
- 3) Indien de erkenning en de tenuitvoerlegging van een beslissing van een andere lidstaat een met de nationale openbare orde strijdige schending zouden opleveren van het beginsel van het gezag van gewijsde van een eerder, door een rechter in de aangezochte lidstaat gewezen nationaal arbitraal vonnis of van een eerdere nationale rechterlijke beslissing waarin een arbitraal vonnis is overgenomen, kan dan, ervan uitgaande dat artikel 34, lid 3, van verordening nr. 44/2001 niet van toepassing is, die erkenning of tenuitvoerlegging worden geweigerd op grond van artikel 34, lid 1, van verordening nr. 44/2001, of zijn de in artikel 34, leden 3 en 4, van de verordening opgesomde gronden op grond waarvan het gezag van gewijsde of de onverenigbaarheid aan de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing in de zin van de verordening in de weg kan staan, limitatief?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 1, lid 2, onder d) (uitzondering in geval van arbitrage) en artikel 34, leden 1 en 3 (uitzondering in geval van strijd met de openbare orde en in geval van onverenigbaarheid met een eerder gegeven beslissing) van verordening nr. 44/2001.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Section 66 van de Arbitration Act 1996 (wet van het Verenigd Koninkrijk van 1996 inzake arbitrage):

„66. Tenuitvoerlegging van het arbitraal vonnis.

1) Een arbitraal vonnis van het scheidsgerecht op grond van een arbitrageovereenkomst kan, indien de rechter daartoe verlof verleent, op dezelfde wijze ten uitvoer worden gelegd als een rechterlijk vonnis of rechterlijke beschikking met dezelfde strekking.

2) Indien aldus verlof is verleend, kan het arbitraal vonnis worden opgenomen in een rechterlijke beslissing.

3) Verlof voor de tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis wordt niet verleend indien of voor zover de persoon tegen wie om de tenuitvoerlegging wordt verzocht, aantoont dat het scheidsgerecht niet materieel bevoegd was om dat vonnis te wijzen. Het recht om een dergelijk bezwaar te maken kan komen te vervallen (zie Section 73).

4) Niets in deze Section doet afbreuk aan de erkenning of de tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis op grond van een ander besluit of een andere rechtsregel, met name op grond van deel II van de Arbitration Act 1950 (tenuitvoerlegging van vonnissen op grond van het Verdrag van Genève) of de bepalingen van deel III van deze wet betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen op grond van het Verdrag van New York of door middel van een rechtsvordering betreffende het vonnis.”

Artikel 117 en artikel 120 van het Spaanse wetboek van strafrecht

Internationale verdragen

Internationaal Verdrag inzake wettelijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie 1992

Korte beschrijving van de feiten en het hoofdgeding

- 1 In november 2002 zonk voor de Spaanse kust het schip „MT Prestige”, dat 70 000 ton stookolie vervoerde. Daarbij werd aanzienlijke verontreinigingsschade aan de Spaanse en Franse kust veroorzaakt. Het schip was gedekt door een onderlinge aansprakelijkheidsverzekeringsspolis (hierna: „verzekeringsovereenkomst”) bij de The London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited (hierna: „Club”). Die overeenkomst: a) dekte de aansprakelijkheid tegenover derden, met inbegrip van de aansprakelijkheid voor verontreiniging, met het oog op de afzonderlijke verplichtingen van de eigenaars van het schip inzake verplichte verzekering uit hoofde van het Internationaal Verdrag inzake wettelijke

aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie 1992; b) voorzag in een maximaal verzekerd bedrag per gebeurtenis van 1 miljard US-dollar; c) omvatte een arbitrageovereenkomst naar Engels recht; en d) omvatte een „pay-to-be-paid”-beding waarbij, als opschortende voorwaarde, de verzekerde, dat wil zeggen de eigenaars van het schip, eerst het volledige bedrag van de aansprakelijkheid moesten hebben betaald alvorens verhaal op de verzekeraars mogelijk was.

- 2 In 2002 werd in Spanje een strafrechtelijke procedure ingeleid in verband met de schipbreuk, in het kader waarvan tevens civielrechtelijke vorderingen werden ingediend door onder meer het Koninkrijk Spanje, waarbij met name, overeenkomstig het recht op rechtstreeks beroep uit hoofde van artikel 117 van het Spaanse wetboek van strafrecht, schadevergoeding werd geëist van de Club – als aansprakelijkheidsverzekeraar van de eigenaars – uit hoofde van de verzekeringsovereenkomst.
- 3 In januari 2012 is de Club in Londen een arbitrageprocedure gestart waaraan Spanje niet heeft deelgenomen. Het arbitraal vonnis luidde in wezen dat de vorderingen overeenkomstig de Engelse collisioneregels werden gekwalificeerd als contractuele vorderingen, dat als Spanje betaling van de Club wilde vorderen, het een arbitrageprocedure in Londen moest inleiden, dat elke aansprakelijkheid afhankelijk zou zijn van de voorafgaande ontvangst van de betaling van de eigenaars van het schip op grond van het „pay-to-be-paid”-beding, bij gebreke waarvan de Club niet aansprakelijk zou zijn, en dat de aansprakelijkheid van de Club in elk geval beperkt was tot 1 miljard US-dollars.
- 4 In een gerechtelijke procedure, waartegen Spanje zich verzette, heeft de Commercial Court of the High Court of Justice of England and Wales op 22 oktober 2013 een rechterlijke beslissing ten nadele van Spanje gegeven, waarin het arbitraal vonnis is overgenomen. Die beslissing is in hoger beroep op 1 april 2015 bevestigd door de Court of Appeal.
- 5 Na een beslissing in eerste aanleg in 2013 en verschillende beroepsprocedures bij de Spaanse Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje), in 2016 en 2018 – waarin de Club jegens Spanje aansprakelijk werd bevonden voor onder meer de schade die was veroorzaakt door het schip – en met inachtneming van de in de verzekeringsovereenkomst opgenomen aansprakelijkheidsbeperking, leidde de Spaanse procedure op 1 maart 2019 tot een „auto de ejecucion” („tenuitvoerleggingsbevel”), uitgevaardigd door de Spaanse Audiencia Provincial de A Coruña (rechter in tweede aanleg A Coruña, Spanje). Op 25 maart 2019 heeft Spanje overeenkomstig artikel 33 van verordening nr. 44/2001 bij de High Court of Justice in Engeland en Wales een verzoek ingediend tot erkenning en tenuitvoerlegging van dat bevel, welk verzoek op 28 mei 2019 is afgegeven en waartegen de Club overeenkomstig artikel 43 van verordening nr. 44/2001 bij een andere rechter van de High Court of Justice een rechtsmiddel heeft ingesteld.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdeding

- 6 De Club stelt primair dat het tenuitvoerleggingsbevel niet kan worden erkend, op grond dat dit in strijd zou zijn met artikel 34, lid 3, van verordening nr. 44/2001, aangezien het bevel „onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte lidstaat gegeven beslissing”, te weten de eerdere rechterlijke beslissing waarin het arbitraal vonnis was overgenomen. Spanje stelt dat die eerdere beslissing van het Verenigd Koninkrijk geen „beslissing” is in de zin van artikel 34 van de verordening en dat deze hoe dan ook buiten de werkingssfeer van deze verordening valt (artikel 1, lid 2, onder d)). Subsidiair stelt de Club dat uit de in het Engelse recht geldende regel inzake het gezag van gewijsde volgt dat de erkenning van het tenuitvoerleggingsbevel „in strijd is met de openbare orde” in de zin van artikel 34, lid 1, van de verordening, waartegen Spanje inbrengt dat het gezag van gewijsde uitputtend wordt geregeld in artikel 34, leden 3 en 4, zodat deze niet kan worden toegepast in het kader van artikel 34, lid 1.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 7 Bovengenoemde kwesties zijn nog niet uitdrukkelijk in de rechtspraak van het Hof van Justitie aan de orde gesteld en rechtsgeleerde auteurs hebben hierover verschillende standpunten ingenomen. Voorts zijn de vragen belangrijk en blijven zij ook relevant nadat het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie heeft verlaten, aangezien soortgelijke kwesties zich ook zouden kunnen voordoen met betrekking tot andere lidstaten en/of in het kader van het Verdrag van Lugano, mocht het Verenigd Koninkrijk tot dit verdrag toetreden. Om deze redenen moeten volgens de verwijzende rechter drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie worden gesteld.
- 8 Met betrekking tot de eerste vraag vraagt de verwijzende rechter zich af of op een rechterlijke beslissing waarin een arbitraal vonnis is overgenomen de in het arrest C-414/92, Solo Kleinmotoren GmbH/Boch gegeven uitlegging kan worden toegepast, gelet op het feit dat in die rechterlijke beslissing weliswaar een oordeel wordt gegeven over bepaalde geschilpunten tussen de partijen, maar niet alle inhoudelijke aspecten van het geschil die door het arbitragegerecht zijn behandeld aan de orde worden gesteld, alsook gelet op het feit dat de uitzonderingen op de tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten strikt moeten worden uitgelegd en uit de bewoordingen van dat arrest lijkt te volgen dat beslissingen die op grond van artikel 66 van de Arbitration Act 1996 zijn genomen, onder de uitzondering vallen.
- 9 Specifiek met betrekking tot de regeling inzake het overnemen van een arbitraal vonnis in een rechterlijke beslissing merkt de verwijzende rechter op dat de rechter zich een juridisch oordeel moet vormen over de vraag of hij gebruik zal maken van zijn discretionaire bevoegdheid om het vonnis in die beslissing over te nemen, hetgeen aanleiding kan geven tot wezenlijke vragen over de geldigheid van het arbitraal vonnis, zoals de vraag naar de bevoegdheid van de

arbitragerechter en de vraag of het in het belang van de rechtspleging is om het vonnis over te nemen in de rechterlijke beslissing (met inbegrip van de vraag of het praktisch en nuttig is om het tenuitvoerleggingsbevel te geven, de vraag welke geschillen door middel van arbitrage kunnen worden beslecht en vragen betreffende openbare orde en belangen van derden). In dat verband kan de rechter bevelen dat feitelijke kwesties worden onderzocht en dat daarover een oordeel wordt gegeven. Hoewel een rechter dus inhoudelijke kwesties tussen de partijen kan beslechten, vallen deze kwesties niet altijd samen met de vragen of kwesties die door de arbitragerechter zijn vastgesteld en die in het arbitraal vonnis zijn opgenomen en kan hij de precieze inhoud van dat vonnis niet wijzigen, aangezien zijn discretionaire bevoegdheid beperkt is tot het al dan niet overnemen van het arbitraal vonnis in een rechterlijke beslissing.

- 10 Wat de tweede vraag betreft, heeft het Hof van Justitie in het arrest 145/86, Hoffmann/Krieg, geoordeeld dat een beslissing die buiten de materiële werkingssfeer van het Verdrag van Brussel, de voorloper van verordening nr. 44/2001, valt, de tenuitvoerlegging verhindert van een beslissing die binnen de materiële werkingssfeer van dat verdrag valt. Hoewel de eerdere beslissing in het arrest Hoffmann/Krieg buiten de werkingssfeer van dat verdrag viel, viel het voorwerp ervan niet onder een uitdrukkelijke uitzondering, zoals de in artikel 1, lid 2, onder d), van verordening nr. 44/2001 opgenomen uitzondering voor arbitrage.
- 11 Met betrekking tot de derde vraag neigt de verwijzende rechter ertoe aan te nemen dat, indien het in strijd zou zijn met artikel 34, lid 1, van verordening nr. 44/2001 om zich te beroepen op het gezag van gewijsde van een rechterlijke beslissing waarin een arbitraal vonnis is overgenomen, het a fortiori ook in strijd zou zijn met de verordening om zich te beroepen op het gezag van gewijsde van het arbitraal vonnis zelf.